

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Honore, Dignis Vel Indignis, Jvste Vel Inivste, Deo Semper Jvstissimo, Dato, Negato, Violato

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

Capvt III. Nonnulla, circa licitum, vel illicitum honoris appetitum, quæsita, quando scilicet is rationi conformis sit? quando honor negligi, vel non negligi possit? & quale in eo sit præmium, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48689)

CAPVT III.

Nonnulla, circa licitum, vel illicitum honoris appetitum, quaesita, quando scilicet in rationi conformis sit? quando honor negligi, vel non negligi possit? & quale in eo sit primum, vel incitamentum virtutis?

§. I.

Non omne bonum bene appeti.

Hic quoddam bonum honorem, & quidem inter externa hominis bona maximum, supra facti sumus, ecquid ergo illud bonum, nisi ob praedictas causas, appetere non licet? Cur vi. Plutarchi in Lysandro, tatio vertatur Lysandro Lacedaemonio, quod ductus gloriae desiderio, Choerilum Poëtam secum semper haberet, ut carminibus ea celebraret, quae ipse armis atque virtute gessisset? Cur Augustus reprehendatur, quod, cum testamentum suum scripseret, libellos etiam quatuor adiecerit: in quorum secundo res à se gestas ideò annotavit, ut in columnis aeneis ad sepulchrum suum insculperentur? Cur M. Tullius Cicero carpitur Fulgosi tamquam ambitiosus, quod longa epistola lib. 8. cap.

à L. Luceio ciue Romano enixè petierit, vt Catalinarix coniurationis historiam seorsim ab alijs rebus, ad propagandam nominis sui famam, scribere vellet: neque abstinuerit, illud quoque deponere, vt in ea etiam aliquid amicitix daret, ipsoque viuente, eam ederet, vt viuens gloria sua perfrui posset? Si enim gloria quoddam bonum est, cur eam non liceat exambire? Ita quis dubitare posset. Sed profectò non omnis appetitus boni bonus est. Alioquin enim etiam fur bene appeteret marsupium alienum; & mœchus bonam alterius vxorem; & Lucifer diuinos honores rectè appetisset. Necessè est igitur, vt appetitus boni regulæ rationis sit conformis; quam regulam si transcendat, fit vitiosus. Regulam autem hanc Ethnici difficiliùs, faciliùs intellexerunt Christiani. Quia, cùm honor sit reuerentia alicui in testimonium excellentiæ eius exhibita, duo in illa excellentia reperiuntur. Vnum est, quòd illud, quo excellit homo, non habeat à semetipso, sed sit quasi quiddam diuinum in eo. Qua de causa non debetur illi primariò honor, sed

1. Cor. 1.
31. S. Anselm. ibid.

Deo. Vnde, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur.* Ille, ait S. Anselmus, *in solo Domino*

glo-

gloriatur, qui cognoscit non suum, sed illius esse, non solum ut sit, sed etiam ut non nisi ab illo beneficit sibi, à quo habet ut sit. Alterum est, quòd illud, in quo excellit homo, ei à Deo detur, ut per id alijs proficit, aut etiam sibi ipsi. Quamobrem ut appetitus honoris regulæ rectæ rationis congruat, debet in primis referri in Deum; aut certè eo fine saltem homini debet placere testimonium propriæ excellentiæ, quod ei ab alijs exhibetur, ut ex eo via illi paretur ad suam, vel aliorum spirituales utilitates, atque ita etiam demum honor ad diuinos honores tendat. Hoc est, quod pauci viderunt Ethnicorum; nec multi exercent Christianorum. Etsi enim titulus, potestas, vel honor ritè possit appeti, etiam ad Remp. rectè gubernandam, ipsa tamen quoque Reip. gubernatio tandem tendere debet, non tantùm ad Politicam pacem, sed etiam ad æternam hominum salutem consequendam. Huc nisi tendat honor, vanus est, & contemnendus.

§. II.

Cur bona fama non sit negligenda?

Cur igitur illi vituperantur, qui honorem suum non curant? Cur dicitur: *Curam Eccli. 48. habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit*

bit tibi, quàm mille thesauri pretiosi & magni? Nimirum eadem est ratio, quia hi sæpe & sibi, & proximo prodesse possent, si nomen bonum retinerent. Quod si temerè profli- gent, non rarò in caussa sunt, vt nomen quoq; ipsius Dei, aut religionis blasphemetur. Sed vel maximè vituperabiles sunt isti famæ suæ decoctores, quia insuper habent honorem, quem recta ratio dicit, dum non vitant ea, quæ honori è diametro aduersantur: quales sunt publici ganeones, lurcones, bibones, milites gloriosi, qui Martem in lingua, non in machæra gerunt; non manu strenui cum pugnandū, sed pedibus expediti, quando putant fugiendum. His talibus utique optandum esset, vt ad nomen atque honorem suum magis attenderent, neque in tot infamias se se præcipitarent. Alexander Magnus dicere solebat: *Homeri se Ther- sitem esse, quàm Chærii Hectorem aut Achillem, malle.* Qui etiam edicto vetuit, ne à quoquam pingeretur, præterquam ab Apelle; aut à quoquam ære sculperetur, præterquam à Lyfippo, artificibus illius ætatis præstantissimis. Et L. Sylla, de bonis, in foro proscriptorum sub hasta venditis, quædam malo Postæ donari iussit, ea lege, *ne in posterum de*

Plutarch.
in Alex-
andro.

Cic. pro
Archia.

se scriberet. Noluerunt isti, malos artifices effigiem suam facere, aut de se loqui, ne malè bona explicarent: quantò secius faciunt, qui ita viuunt, vt boni & mali de illis pessimè loqui cogantur, si velint proferre veritatem? Non abijcienda est igitur boni nominis cura, ne in vitia, quæ honori contraria sunt, atq; opprobria incurramus. Quæ monitio non gloriæ ambiendæ, sed vitandæ contumeliæ est occasio. Ita nimirum viuere oportet, non vt laudemur, sed vt laudem mereamur; hoc virtutis est, illud ambitionis. Non propter ventum, sed propter portum libenter secundo æstu nauigamus.

§. III.

An honor, & quo modo tanquam virtutis præmium possit appeti?

At diximus, ex Aristotele, honorem esse debitum virtutis præmium, quod si ita est, cur id, quod nobis, tanquam justum præmium virtutis debetur, non fas sit appetere? Sic olim Romani duces, Prætores, Consules, Dictatores, Imperatores, re in bello bene gesta, & postea, vt lege cautum est, si quinq; millia hostium vna acie cecidissent, triumphales honores petierunt. Sic Romulus, Acronæ Coenincensium rege sua manu

Aristot.
lib. 1. E-
thic. 6. 12.
lib. 4. c. 3.

Val. Max.
lib. 2.
cap. 8.

oæso

44 Cap. III Quo modo Honor appeti,

cæso, primus, eiusq; postea exemplo, Tarquinius Priscus, L. Cæcilius Metellus A. V. 10111. Marcellus, an. 10331. P. Scipio Africanus, an. 10419. L. Æmilius Paulus, an. 10496. Scipio Africanus posteriore anno 10571. L. Mummius, an. 10619. Marius, an. 10722. Sulla, an. 10822. & Pompeius tertium triumphavit. Qui omnes, cum triumphum peterent, meritos honores petiuerunt. Quid igitur in ea petitione vitij latebat? Potuerunt nempe triumphum varijs de causis desiderare. Si idcirco eum desiderarunt, ut alij quoque ad similia virtutum opera excitarentur, aut ut ipsi tantò maiorem in hostes obtinerent auctoritatem, non mala fuit ea triumphi petitio. Si autem, ut virtutis suæ pretium præmiumque reportarent, quod plerumque solebant facere, *evanuerunt in cogitationibus suis*, potuit-
Rom. 1. que meritò illis dici: *Fily hominum vsquequo*
21. Psal. 4. *gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & qua-*
3. *ritis mendacium?* Nequaquam enim honor est, diciturue præmium virtutis, ratione eius, qui virtute præditus est, quasi nimirum, qui ex virtute agit, honores eiusmodi sæculares, tamquam virtutis suæ præmium debeat postulare. Verum enim præmium vir-

vir-

virtutis est beatitudo cælestis, quæ, tamquam legitimus ac genuinus, non spurius, finis virtutis, est expetenda. Quando igitur honor virtutis esse præmium affirmatur, non est id intelligendum ratione illius, qui virtutem possidet, quasi is pro virtutis suæ præmio honorem & gloriam debeat affectare; cum, ex ipsius etiam Aristotelis sententia, nequaquam sit sufficiens præmium virtutis honor; sed intelligendum est, ratione aliorum, qui non habent aliquid maius, quàm honorem, quod virtute prædito in præmium reddant. Duo itaque hîc attentè sunt animaduertenda, vnum est, ne honorem ipsi ambiamus, quamuis nobis ex iustitia ab alijs debitum; alterum, ne honorem, quem alijs, ob virtutem, vel alias excellentias debemus, impendere negligamus. Valde enim, inter miseros mortales, consuetum est, vt contrarium faciant. Nam plerique se ab alijs cupiunt honorari; ipsi autem, vt alios honorent, ægrè adducuntur. In causa est amor sui. Aliud præscribit amor proximi. Quia *charitas non est ambitiosa: non querit, quæ sua sunt.* Invidia autem omnia inuertit, & tamquam fallente oculo ea, quæ superiora sunt, infra; quæ autem inferiora, su-

Aristotel.
lib. 4. E-
thic. c. 3.

1. Cor. 13.

5.

su-

46 Cap. III. Quo modo Honor appeti.

supra videt, sicut is qui in aqua cernit arbo-
res radice sursum tendentes; aut qui in spe-
culo, quæ dextera sunt, sinistro; quæ sini-
stra, dextero loco stare arbitratur: ita enim
liuor, quæ in se reprehensione digna sunt,
laude digna, quæ in alijs laudanda, vitupe-
randa arbitratur; & qui alijs est Momus,
facile sibi ipsi fit Suffenus.

§. IV.

*Multos, ob honorem, magna, & bona facere,
sed male, si propter solum honorem.*

Valer.
Max. lib.
3, c. 6.

Supereſt alia dubitatio, quo modo ma-
lum eſſe poſſit, illud appetere, per quod
homo ad bonum prouocatur, & reuocatur à
malo? Multi enim, ne honorem perdant,
fugiunt peccata; multi, vt honorem adipi-
ſcantur, egregia ſolent facinora perpetra-
re. Quod videre fuit in Mutio Scauola
errorem manus ſuæ coram rege Porſenna,
flammis corrigente. *Cùm autem in media
parte fori, vaſto ac repentino hiatu terra
ſubſideret, reſponſumq; eſſet; ea re illum tan-
tummodo compleri poſſe, qua Pop. Rom. pluri-
mùm valeret; Curtius & animi & generis no-
biliffimus adoleſcens, interpretatus, urbem no-
ſtram, ait Valerius Maximus, virtute armisq;
præcipuè excellere: militaribus inſignibus orna-
tus,*

tus, equum conscendit, eumque vehementer ad-
 motis calcaribus precipitem in illud profundum
 egit. Super quem uniuersi ciues honoris gratia
 certatim fruges iniecerunt, continuoque terra pri-
 stinum habitum recuperauit. Magna postea
 decora in foro Romano fulserunt: nullum ta-
 men hodieque quod pietate Curtij erga patriam
 clarius obuersatur exemplum: cui principatum
 gloria obtinenti, nihil æquale fuit à Romanis
 decantatum. Et M. Tullio teste, omnes ad
 studia incenduntur gloria. Negari non potest
 gloriae cupiditatem horum facinorum causam
 extitisse. Quæri tamen etiam potest,
 superbiusne, an fortius, & maiorenè virtu-
 te, an temeritate, vel ambitione isti ege-
 rint? Interim negari non debet, ad verum
 bonum aliquos fuisse prouocatos; atque à
 malo reuocatos per appetitum honoris, sed
 per hunc appetitum ipsi non fuerunt verè
 boni, nisi voluerint honore bene uti. *O si
 scires, quid sit bonum?* ait S. Augustinus,
*Quod habere vis, non est valde bonum; quod
 esse non vis, hoc est bonum. Vis enim habere
 sanitatem corporis, hoc est bonum, nec tamen
 putes magnum bonum esse, quod habet & ma-
 lus. Aurum & argentum habere vis, ecce &
 hoc dico bonum est, sed si bene usus fueris; bene
 autem*

Cic. lib. 7.
 Tuscul.
 99.

S. Augu-
 stin. serm.
 12 in in
 Matthe.

48 Cap. III. Quo modo Honor appeti.

autem non uteris, si malus fueris, ac per hoc aurum & argentum malis malum est, bonis bonum est: non quia eos bonos aurum & argentum facit, sed quia bonos inuenit, in unū bonum conuertitur. Honorem habere vis, bonum est, sed & hoc, si bene utaris. Si ergo heroes illi eo honore, quem consecuti sunt, posteros suos, aut iuventutem, ad similia, non temeritatis, aut ambitionis, sed virtutis exempla hortari voluerunt, non est carpendus ille honoris appetitus. Alia enim præterea causa subit, necesse est. Neq; enim illi virtute ornati sunt, qui propter solum honorem vel bona faciunt, vel mala vitant: cum Ethnicus quoq; & princeps Philosophus scribat, non esse verè fortes, qui propter honorem fortia faciunt. Mutius Scæuola igitur, & Curtius, & alij similes non fortes sunt appellandi, sed ambitiosi, quia inordinatè honorem appetierunt. Et multi alij quoq; ad virtutum opera, ex appetitu gloriæ humanæ (quemadmodum etiam ex aliorum terrenorum bonorum appetitu) prouocantur; haud tamen is, qui ob humanam gloriam opera virtutis facit, verè atq; absolutè, dicendus est virtuosus, vt D. Augustinus demonstrat.

Aristot.
lib. 3. E-
thic, c. 8.

S. August.
lib. 5, de
ciuit. c. 12.

Quid

§. V.

Ob quam gloriam, sit operandum?

Quid igitur? An non ipsæ diuinæ litteræ homines promissione gloriæ ad bona opera inuitant? Nonne Dauid ait: *Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum, propter retributionem?* Et Paulus: *Iis quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriam & honorem querunt?* Ita sanè aiunt isti, sed loquuntur de retributione, & gloria, quæ à Deo habetur, & vera est plenaq; retributio & gloria; & non vana, & inanis sicut illa, quam Ethnici alijq; sæculi homines spectauerunt. Vnde alio loco ait Apostolus: *Qui gloriatur, in Domino gloriatur: non enim, qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat.* Hæc ergo vera, & à Deo profecta gloria, in diuinis litteris, bonis operibus, præmij loco, repromittitur. Quare rectè statuit Concil. Tridentinum, pium & sanctum esse, intuitu gloriæ ac mercedis æternæ, operari. Quidquid enim à Deo est, quidquid æternum est, vanum non est. Vera igitur gloria, non vana; diuina non humana nobis proponitur, quæ nos inflammet ad præclara quæque agredienda. Illa filios Dei; hæc seruos mundi

Psal. 113
112.

Rom. 2. 70

2. Cor. 10:
17.

Concil.
Trid. sess.
6, ca 11.

D

di ca.

Diog.
Laert. l. 6.
cap. 5.

S. Ambr.
lib. 2.
offic. c. 1.

di capit. Ita enim vel Ethnicus Philosophus censuit. Nam Diogenes Cynicus, cum præconem in Olympijs ita pronuntiantē audiuisset, *Dioxippus vicit viros: correxit Diogenes: Hic, inquam, mancipia potius vicit, ostendens eos nequaquam esse viros, qui in his certarent spectaculis, sed mancipia potius gloriæ perituræ. Scitè S. Ambrosius pièque scribit: Tantus splendor honestatis est, ut vitam beatam efficiant tranquillitas conscientie & securitas innocentie. Et ideò sicut exortus sol, Luna globum & cetera stellarum abscondit lumina, ita fulgor honestatis, ubi vero & incorrupto vibrat decore, cetera qua putantur bona secundum voluptatem corporis, aut secundum seculum clara & illustria obumbrant. Beata planè qua non alienis estimatur iudicij, sed domesticis percipitur sensibus, tamquam sui iudex. Neq; enim populares opiniones pro mercede aliqua requirit, neque pro supplicio paret. Itaq; quo minùs sequitur gloriam, eo magis super eam eminet. Nam qui gloriam requirunt, ipsa ea merces presentium, umbra futurorum est, qua impediatur vitam aternam.*